ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Трудового, земельного та господарського права

ПАРАДИГМА ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	**Третій (**Доктор філософії**)**
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	**«ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ З ПРАВА»**
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Денна
Рік підготовки, семестр	1 рік, 1 семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС / 120 годин, у тому числі: лекційних занять – 26 годин, семінарських занять – 6 годин, самостійної роботи – 88 години
Форма семестрового контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	Лекції: Бригінець Олександр Олексійович, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, д.ю.н., проф.; Вовк Вікторія Миколаївна, проф. каф. теорії та історії держави і права, д.ю.н., проф.; Грищук Віктор Климович, проф. каф. кримінального права та процесу, д.ю.н., проф., Заслужений юрист України; Гринько Світлана Дмитрівна зав. каф. приватного права, д.ю.н., проф., Заслужений юрист України; Костяшкін Іван Олександрович, зав. каф. трудового, земельного та господарського права, д.ю.н., проф., адвокат; Лозінська Світлана Володимирівна зав. каф. міжнародного та європейського права, к.ю.н., доц.; Солодка Ірина Володимирівна доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, к.ю.н., доц. Чудик-Білоусова Надія Іванівна, зав. каф. соціального забезпечення, к.ю.н., доц.;

	Семінарські заняття, консультації: Костяшкін Іван Олександрович, зав. каф. трудового, земельного та господарського права, д.ю.н., проф. kostyshkin@univer.km.ua
Розміщення курсу	Google classroom «Парадигма правової доктрини» https://classroom.google.com/c/ODkyOTkyMDgzMjgz?cjc=5rcix7ju
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	**Загальні компетентності** **Загальні компетентності** ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК 3. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загальногокультурного кругозору; **Спеціальні компетентності** СК 5. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації; СК 7. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.
Програмні результати навчання	РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. РН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики РН 10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження. РН 11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.
Місце дисципліни в логічній схемі	*Наступні навчальні дисципліни:* - Методологія правничих досліджень

	- Творення та тлумачення права *Дисципліна пов'язана з такими вибірковими дисциплінами:*
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Поняття та сутність парадигми правової доктрини Тема 2. Конституційна парадигма у правовій доктрині Тема 3. Парадигма цивільного права Тема 4. Кримінально-правові вчення в правовій доктрині Тема 5. Правова доктрина у земельному праві новітнього періоду Темаи 6. Економічна домінанта в правовій доктрині: теоретичний економіко-правовий аналіз Тема 7. Соціальне забезпечення в правовій доктрині Тема 8. Парадигма міжнародного права: сучасні загрози міжнародній безпеці та правопорядку
Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни	1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text. 2. Актуальні проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України: монографія. заг. ред. В. Я. Тація, Л. М. Демидової, В. І. Борисова. Харків: Право, 2021. 632 с. 3. Андрейцев В.І. Наукова доктрина формування сучасної системи земельного законодавства і права за об"єктами земельних правовідносин: методологічні аспекти. Право України. 2020. №5. С.15-28. 4. Барабаш Ю., Бориславська О. Конституційна юриспруденція (офіційна конституційна доктрина) в Україні: проблеми становлення. *Право України.* 2023. № 7. С. 53–69. 5. Барабаш Ю., Берченко Г. Чи здатна захистити себе демократія в умовах війни? *Право України.* 2023. № 1. С. 54–75. 6. Бориславська О. М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: монографія. Харків: Право, 2018. 384 с. 7. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування : у 2 кн. : монографія / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2015. Кн. 2. 374 с. 8. Козюбра М. І. Доктрина природного права: через історичні злети й падіння до визнання основою найважливіших досягнень сучасної правової теорії та практики. *Право України.* 2021. № 1. С. 12–42. 9. Колісник В. П., Берченко Г. В., Слінько Т. М. Конституційна ідентичність як втілення установчої влади. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2022. Т. 29. № 3. С. 69–88. 10. Ковальчук В. Конституціоналізм в умовах війни: питання цінностей, прав та ідентичності. *Право України.* 2023. № 7. С. 115–127. 11. Правова доктрина та правнича освіта: функціональні зв'язки: збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Київ: Алерта, 2023. 158 с. 12. Шемшученко Ю. С., Скрипнюк О. В. Вітчизняна академічна правова наука і національна конституційно-правова доктрина: етапи формування та розвитку. *Правова держава.* 2018. Вип. 29. С. 16–29.

13. Бригінець О.О. Важливість фінансової безпеки громадянина при дослідженні фінансової безпеки держави. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 7. С. 6-9.
14. Бригінець О.О. Правові проблеми державного регулювання господарської діяльності в особливий період. *Економіка. Фінанси. Право.* 2024. № 7. С. 91-93.
15. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text
16. Велика українська юридична енциклопедія у 20т. Т.16: Земельне та аграрне право, Харків: Право. 2019. 696с.
17. Вереша Р.В. Національна правова парадигма на сучасному етапі: монографія. Київ.Алерта, 2026. 320 с.
18. Вишновецька С. В., Туз А. О. Структура науки права соціального забезпечення. *Право і суспільство.* 2020. № 1. С. 201–206. https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.1-1.30.
19. Вовк В. М. Константно-домінантні соціальні ідеї епохи модерну та сучасний конституційний простір. *Філософські і методологічні проблеми права.* 2023. №2. С. 25-31. DOI: 10.33270/02232602.25.
20. Галушко О. І. Основоположні принципи права та принцип соціального забезпечення гідного рівня життя особи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2024. Вип. 84: ч. 2. С. 86–93. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.2.10.
21. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція: монографія; за наук. ред. Є. О. Харитонова. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2012. 724 с.
22. Грищук В.К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. 2-ге вид. Хмельницький: ХУУП. 2013. 768 с.
23. Демидова Л.М. Джерела сучасної доктрини кримінального права України: судова практика. Право та державне управління. 2019. № 4. С. 95-100. DOI https://doi.org/ 10.32840/pdu.2019.4.14.
24. Євграфова Є. Доктрина у правовій науці і юридичній практиці. *Вісник Національної академії правових наук України.* № 2 (73) 2013. С. 52-62.
25. Євграфова Є. Доктрини і концепції в правовій системі України: форми і сфери застосування . *Право України.* 2010. № 5. С. 77–84
26. Земельне право України: підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. С.179-186.
27. Іскра С. Визначення правової доктрини у її співвідношенні з юридичною наукою. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. № 11. С. 179–18.
28. Кармаліта М. В. Правова доктрина — джерело (форма) права: дис. ... канд. юрид.наук: 12.00.01. К., 2011.
29. Кармаліта М. Правова доктрина у романо-германській та англосаксонськійправовихсім'ях // Підприємництво, господарство і право. 2010. № 2. С.6-9.
30. Кармаліта М. Правова доктрина – джерело (форма) права : дис.. канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2011. 199 с.
31. Клещенко Н. О. Роль правової доктрини у формуванні національного законодавства: реалії сьогодення. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 6. С. 31-33. DOI

https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/5
32. Козюбра М. І. Доктрина природного права: через історичні злети й падіння до визнання основою найважливіших досягнень сучасної правової теорії та практики. *Право України*. 2021. № 1. С. 12–42.
33. Коваленко Т. Правові аспекти адаптації земельного законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Текст] / Т.Коваленко. Публічне право. 2016. №2. С.19-26.
34. Ковтун В. Конституційно-правова доктрина соціальних прав та свобод. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 148–152. https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.2.27.
35. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях : Т. 1 / Уклад. : Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін.; за ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1168 с.
36. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях : Т. 2 / Уклад. : Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін.; за ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. К. : Правова єдність, 2009. 1240 с.
37. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1447094315703685.
38. Конституція України : науково-практичний коментар [Текст] / ред.кол.: В. Я. Тацій (голова ред. кол.) О. В. Петришин (відпов. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид. перероб. і допов. Х. : Право, 2011. 1128 с.
39. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
40. Костяшкін І. О. Право загального землекористування: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2010. 148 с. Костяшкін І. О., Палійчук В. Б. Функції практики Європейського суду з прав людини у механізмі регулювання земельних правовідносин. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. вип. 2. С. 43–47. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.2.5.
41. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. К.-Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 429 с. Костяшкін І. О. Окремі аспекти права власності на землю Українського народу. *Університетські наукові записки.* 2017. № 3. С. 204–214.
42. Костяшкін І.О. Навроцький В.А. Конституційно-правові гарантії набуття права приватної власності на землю в Україні. *Економіка. Фінанси. Право.* 2024. № 3. С.94-99 *DOI:* https://doi.org/10.37634/efp.2024.3.20
43. Кримінальний кодексу України від **5. 04. 1977 р. № 2341-III** URL: **https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text**
44. Кулинич П. Ф. Відкриття другого етапу земельного ринку: міфи, переваги, перспективи. Юридичний вісник України №48-49. 1-15 грудня 2024. С.30-31.
45. Кулинич П. Ф. Земельне законодавство України періоду земельної реформи: основні тенденції розвитку. *Право України.* 2020.

№5. С.63-75
46. Кулинич П.Ф. Деокупація українських територій та відновлення прав громадян на землю. *Юридичний вісник України.* №1-3, 1-24 січня 2023. С.16-18.
47. Лемак В.В. Розвиток парадигми праворозуміння в Україні: центральноєвропейськийконтекст. Правова доктрина України: у 5 т. Харків: Право, 2013. Т. 1.: Загальнотеоретичната історична юриспруденція/ В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін.; за заг. ред.О.В. Петришина. С. 329–330.
48. Максимов С. Правова доктрина: філософсько-правовий підхід. *Право України.* 2013. №9. С. 34–53.
49. Мамутов В.К. Підвищення ролі доктринального тлумачення у застосуванні господарського законодавства // Вісник господарського судочинства. 2011. №5. С. 55-60.
50. Митрофанов І. І. Кримінально-правова доктрина: від визначення поняття до з'ясування ролі у механізмі реалізації кримінальної відповідальності. Вісн. КрНУ ім. Михайла Остроградського. 2014. Вип. 3 (86). С. 168–173
51. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / [В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О.В. Бєглий, О. А. Радзівілл та ін.] ; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. – К. : НАУ, 2012.
52. Мочульська М.Є. Правова доктрина в континентальній правовій системі : дис. … канд.юрид. наук : 12.00.01 / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2013.С. 187.
53. Носік В. В. Земельне право і законодавство України: системна криза чи зміна парадигми в умовах реалізації цілей сталого розвитку в Україні до 2030 року? Право України. 2020. №5. С.76-90.
54. Носік В. В. Право власності на землю Українського народу: Монографія.ЮрінкомІнтер, 2006. 544с.
55. Оніщенко Н. М. Право й економіка: взаємовплив і паритетні начала розвитку. Філософія права і загальна теорія права. № 2/2012. С. 249-258.
56. Оновлення Цивільного кодексу України : формування підходів : колективна монографія / О.І. Виговський, Н.Ю. Голубєва, С.Д. Гринько та ін. ; за ред. проф. Довгерта А.С., проф. Харитонова Є.О. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 800 с.
57. Панасюк О. Т. Доктринальний підхід у методології соціального права. *Соціальне право*. 2025. № 2. С. 32–39. https://doi.org/10.32751/2617-5967-2025-02-05.
58. Панов М.І. Доктрина кримінального права України: значення для науки і практики кримінального законотворення та правозастосування. Право України. 2020. № 2. С. 11-16. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2020_2_3
59. Пилипенко П. Соціальне право: становлення та перспективи майбутнього. *Право України*. 2022. № 2. С. 64–75. https://doi.org/10.33498/louu-2022-02-064.
60. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
61. Полянський Є. Ю. Щодо визначення поняття правової доктрини. *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 27-30. DOI https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-4.4
62. Полянський Є.Ю. Правова доктрина як базисна концепція права: природа, структура, значення. Наукові праці Національного

університету «Одеська юридична академія». 2015. Т. 17.С. 301. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2015_17_12.

63. Правова доктрина та правнича освіта: функціональні зв'язки: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка,М.М. Хоменка. Київ: Алерта, 2023. 158 с.

64. Правова доктрина та правнича освіта: функціональні зв'язки:збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка,М.М. Хоменка. Київ : Алерта, 2023. 158 с.

65. Правова доктрина України: у 5 т. За заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. Харків: Право, 2013. Т. 5 : Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку. 1240 с.

66. Правова доктрина: загальнотеоретичний аналіз / І. В. Семеніхін ; наук. ред. О. В. Петришин. Х. : Юрайт, 2012. 88 с.

67. Правове забезпечення фінансової безпеки України: монографія / Білоус В.Т., Бригінець О.О., Драган О.В., Касьяненко Л.М. та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 428 с.

68. Северінова О.Б. Правова доктрина та її застосування в сучасних умовах європейської міждержавної інтеграції. *Правовий часопис Донбасу.* 2019. № 4 (69). С. 35.

69. Семеніхін І. Проблемні аспекти реалізації правової доктрини у правозастосовній практиці. *Вісник Академії правових наук України.* 2010. Вип. 3 (62). С. 307.

70. Спадкове право: проблеми теорії та практики : монографія / Г.В. Анікіна та ін. ; голов. ред. С.Д.Гринько. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. 502 с. URL: https://univer.km.ua/sites/default/files/%D0%AE%D0%A4/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0%20%D1%86%D0%B8%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0/%D0%A1%D0%9F%20%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20(1).pdf

71. Старикова С. І Поняття, особливості та актуальні питання правової доктрини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2018. № 3. С. 47-51.

72. Стрійський Ю.В. Вплив правової доктрини на законодавчу і правозастосовну практику. *Вісник УЖНУ*. 2024. № 84. С. 84-112. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.15

73. Сучасне державотворення: правова трансформація в умовах світових змін: монографія / Київський університет права НАН України; за заг. ред. проф.Ю.Л. Бошицького. Київ, Талком, 2020. 662 с.

74. Татаренко Г. В. Щодо принципів у праві соціального забезпечення. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2023. № 46. С. 260–270. https://doi.org/10.33216/2218-5461/2023-46-2-260-270.

75. Тенденції становлення та розвитку зобов'язального права : колективна монографія / Анікіна Г.В., Абросімов С.А., Бабійчук В. М. та ін. ; голов. ред. С. Д. Гринько. Хмельницький : Видавництво Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 668 с. (Серія «Парадигма управління та права») URL: https://irlykhuml.univer.km.ua/items/155d7f74-56a0-45f7-ae42-b0c6dd7d26e7/full

76. Харитонов Є.О., Харитонова О.І, Приватне право як концепт. Том 2. Пошук парадигми (до історії питання) : монографія.

Вид-во: Фенікс. 2019. 614 с.

77. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Приватне право в умовах гібридної війни. Т. VI. Вид-во: Фенікс. 2024. 408 с.

78. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Приватне право як концепт. Т.IV: Від ідеї до реалізації : монографія. Вид-во: Фенікс. 2021. 632 с.

79. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Приватне право як концепт. Т.V. Протистояння відкритого та закритого суспільств та приватне право: Частина І. Приватне право у відкритому суспільстві: монографія. Вид-во: Фенікс. 2022. 432 с.

80. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Приватне право як концепт. Т.V. Протистояння відкритого та закритого суспільств та приватне право: Частина ІІ. Закрите суспільство vs приватне право : монографія. Вид-во: Фенікс. 2023. 446 с.

81. Харитонов Є.О., Харитонова О.І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія. Вид-во: Фенікс. 2019. 752 с.

82. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.

83. Черних Є. М. Обов'язковість правової доктрини як проблема методології. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2016.№ 2. С. 21-30. С. 29

84. Шевченко А. Є., Карамаліта М. В. Вплив правої доктрини на правотворчій процес в Україні. *Юридичний вісник.* 2015. № 3(36). С. 53-57.

85. Шемшученко Ю.С., Скрипнюк О.В. Вітчизняна академічна правова наука і національна конституційно-правова доктрина: етапи формування та розвитку. *Правова держава.* 2018.Вип. 29. С. 18–19.

Навчальний контент

Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Поняття та сутність парадигми правової доктрини	16	4	2	-	-	8
2.	Конституційна парадигма у правовій доктрині	16	4	2	-	-	10
3	**Парадигма цивільного права**	16	4	-	-	-	12
4	**Кримінально-правові вчення в правовій доктрині**	16	4	-	-	-	12
5	**Правова доктрина у земельному праві новітнього періоду**	14	2	2	-	-	10

6	**Економічна домінанта в правовій доктрині: теоретичний економіко-правовий аналіз**	14	2	-	-	-	12
7	**Соціальне забезпечення в правовій доктрині**	14	2	-	-	-	12
8	**Парадигма міжнародного права: сучасні загрози міжнародній безпеці та правопорядку**	14	4	-	-	-	10
	Всього годин	**120**	**26**	**6**	**-**	**-**	**88**

Методи навчання та форми поточного контролю	На лекційних занняттях: 1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) слайдова презентація; 3) дискусія. На семінарських та практичних заняттях застосовуються: 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань (кейсів); 3) підготовка презентацій. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах: 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції; 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) перевірка виконання поточних контрольних завдань; 4) захист підготовленого публічного виступу.
Лекційні заняття	**Лекційне заняття 1** **Тема: Поняття та сутність парадигми правової доктрини** 1.Правова доктрина: поняття та зміст 2.Парадигма у праві 3.Історичні парадигми правової доктрини 4.Парадигма правової доктрини у континентальній та англо-американській правових системах 5.Сучасні тенденції розвитку правової доктрини в Україні **Лекційне заняття 2** **Тема: Конституційна парадигма у правовій доктрині** 1. Поняття та структура конституційної парадигми 2. Конституційна доктрина як джерело формування парадигми. 3. Основні виміри конституційної парадигми. 4. Сучасні виклики та трансформація конституційної парадигми. **Лекційне заняття 3** **Тема: Парадигма цивільного права** 1. Методологічні імперативи дослідження цивільного права. 2. Формування парадигми цивільного права в Україні. 3. Парадигма цивільного права та рекодифікації цивільного законодавства в Україні.

	4. Парадигма цивільного права в умовах гібридної війни. **Лекційне заняття 4** **Тема: Кримінально-правові вчення в правовій доктрині** 1. Джерела доктрини кримінального права 2. Основні напрями розвитку кримінально-правової політики боротьби зі злочинністю 3. Основні інститути кримінального права: інститут кримінального правопорушень, інститут кримінальної відповідальності, інститут покарання, інститут кримінально-протиправних об'єднань. **Лекційне заняття 5** **Тема: Правова доктрина у земельному праві новітнього періоду** **1.** Право власності на землю Українського народу у правовій доктрині. 2. Соціальна функція права власності на землю як умова сталого розвитку. 3. Цифрова трансформація земельного законодавства України як напрям його модернізації. 4. Адаптації земельного законодавства України до правових цінностей ЄС. **Лекційне заняття 6** **Тема: Економічна домінанта в правовій доктрині: теоретичний економіко-правовий аналіз** 1. Історична ретроспектива розвиткузв'язкуекономіки та права. 2. Порівняльно-правовий аспект економіко-правового аналізупитаньправовоїдоктрини. 3. Економічнаглобалізація та їївплив на вітчизнянуправову доктрину. 4. Правова доктрина в особливийперіод в Україні. **Лекційне заняття 7.** **Тема: Соціальне забезпечення в правовій доктрині** 1. Доктринальні підходи до соціального забезпечення. 2. Трансформація змісту соціальних гарантій в умовах суспільних змін. 3. Застосування цифрових інструментів у наданні соціального забезпечення. 4. Роль правозастосовної практики у формуванні змісту соціальних прав. **Лекційне заняття 8.** **Тема: Міжнародне право: сучасні загрози міжнародній безпеці та правопорядку** 1. Гібридна війна як новий вид міжнародних конфліктів 2. Російсько -українська війна та її геополітичні виміри. Вплив на безпеку та стабільність у світі. 3. Ключові безпекові міжнародні організації. 4. Криза ефективності ООН. Інституційна реакція НАТО.

Семінарські заняття	**Семінарське заняття 1** **Тема: Становлення правової доктрини** *Питання для усного опитування та дискусії* 1.Правова доктрина: поняття та зміст 2. Історичні етапи формування правової доктрини 3. Парадигма у приватному праві 4. Правова доктрина у публічних відносинах 5.Сучасні тенденції розвитку правової доктрини в Україні Практичне завдання: 1. Підготувати огляд доктринальних напрацювань в межах теми дисертаційного дослідження **Семінарське заняття 2** **Тема: Конституційна парадигма у правовій доктрині** *Питання для усного опитування та дискусії* 1. Поняття та структура конституційної парадигми: нормативний, аксіологічний та інституційний виміри. 2. Співвідношення конституційної парадигми з поняттями «конституціоналізм» та «конституційна доктрина». 3. Конституційна доктрина як джерело права: широке та вузьке розуміння. 4. Роль рішень Конституційного Суду України у формуванні конституційної доктрини та парадигми. 5. Вплив практики ЄСПЛ та стандартів Венеційської комісії на національну конституційну парадигму. 6. Концепція конституційної ідентичності та євроінтеграційний вимір конституційної парадигми України. 7. Доктрина «войовничої демократії» та конституційна парадигма в умовах збройного конфлікту. 8. Сучасні виклики конституційній парадигмі: воєнний стан, цифровізація та конституційна реформа. Практичне завдання (розвязок кейсів): **1.** У 2022–2024 роках Верховна Рада України прийняла низку законів, що обмежують окремі конституційні права (свободу пересування, право на страйк, деякі трудові права) з посиланням на воєнний стан. Конституційний Суд України не розглядав більшість із цих актів щодо їх конституційності. *Проаналізуйте, чи свідчить така ситуація про трансформацію конституційної парадигми, її тимчасову деформацію або про прогалину у конституційному контролі. Обґрунтуйте відповідь із посиланням на принцип верховенства права, практику ЄСПЛ щодо ст. 15 ЄКПЛ (відступ від зобов'язань під час надзвичайного стану) та доктрину пропорційності.* **Нормативна база для аналізу:** ст. 22, 64 Конституції України; Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII; ст. 15 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. **2. Конституційна ідентичність vs. євроінтеграційні зобов'язання** У процесі виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та у ході переговорного процесу щодо вступу до ЄС (2022–2025)

	виникла доктринальна дискусія про межі гармонізації національного конституційного законодавства з правом ЄС. Зокрема, окремі науковці вказували на потенційну суперечність між вимогами наднаціонального права та конституційними положеннями про суверенітет, унітарний устрій і виключний характер Конституції як Основного Закону. *Проаналізуйте, чи означає євроінтеграційна адаптація конституційного законодавства трансформацію конституційної парадигми України. Визначте межі допустимої «конституційної гнучкості» з використанням концепції конституційної ідентичності, розробленої у практиці Федерального конституційного суду Німеччини (справа Lisbon, 2009) та Конституційного трибуналу Польщі. Чи може Конституційний Суд України виступати «охоронцем» конституційної ідентичності у цьому процесі?* **Нормативна база для аналізу:** ст. 1, 2, 5, 9 Конституції України; Угода про асоціацію Україна–ЄС (2014); Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 07.02.2019. **3. «Войовнича демократія» та конституційна парадигма в умовах збройного конфлікту** У 2022 році в Україні набула чинності низка законодавчих актів, спрямованих на заборону діяльності політичних партій, визнаних такими, що загрожують національній безпеці та конституційному ладу. Паралельно тривала наукова дискусія щодо конституційності позасудових форм обмеження діяльності ЗМІ, блокування окремих вебресурсів та ведення реєстрів «колаборантів» без належних судових гарантій. *Застосуйте доктрину «войовничої демократії» (streitbareDemokratie) до аналізу вказаних заходів. Визначте, чи є така практика закономірним проявом самозахисту конституційного ладу або становить загрозу конституційній парадигмі прав людини. Обґрунтуйте відповідь з урахуванням: (а) практики Венеційської комісії щодо обмеження прав в умовах збройного конфлікту; (б) рішень ЄСПЛ у справах щодо заборони партій (зокрема RefahPartisi v. Turkey, 2003); (в) принципу пропорційності як елементу конституційної парадигми.* **Нормативна база для аналізу:** ст. 36, 37 Конституції України; Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 № 2365-III; рішення ЄСПЛ у справі RefahPartisiandOthers v. Turkey (2003). **Семінарське заняття 3** **Тема: Правова доктрина земельного права новітнього періоду** <u>*Питання для усного опитування та дискусії*</u> 1. Конституційні імперативи у відносинах власності на землю. 2. Соціальна функція права власності на землю в правовій доктрині. 3. Цифрова трансформація земельного законодавства України як напрям його модернізації. Практичне завдання:

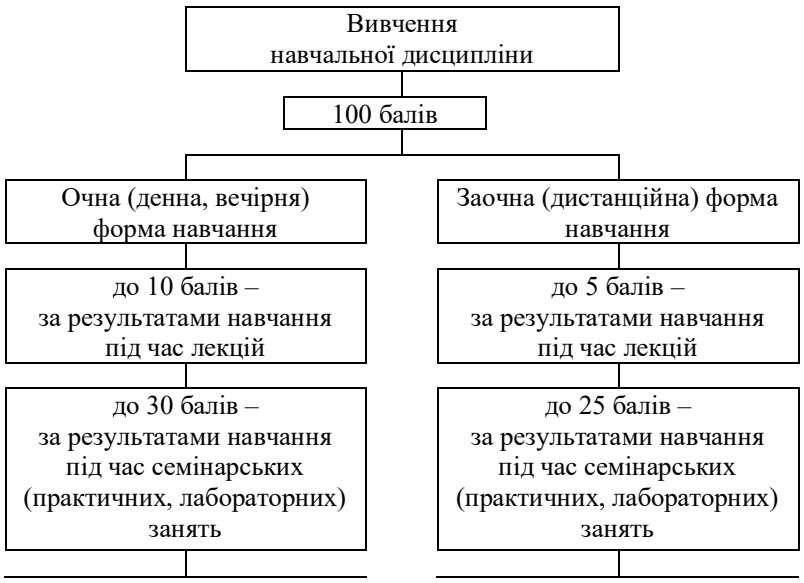
	1. Визначити напрямки адаптації земельного законодавства України до правових цінностей ЄС. 2. Вплив рекодифікації цивільного законодавства на земельні правовідносини.
Самостійна робота студентів	**Бали за самостійну роботу можна здобути такими шляхами:** 1) підготувати презентацію на тему, із переліку тем індивідуальної роботи; 2) виконати індивідуальне завдання у формі науково-дослідної роботи на тему, із переліку тем індивідуальної роботи; 3) за результатами неформальної освіти. ***Перелік тем для індивідуальної роботи*** 1. Поняття правової доктрини. 2. Парадигма у праві. 3. Методологія правової доктрини. 4. Історичний розвиток доктринальних концепцій. 5. Парадигма правової доктрини у континентальній та англо-американській правових системах. 6. Функції та роль правової доктрини. 7. Правова доктрина як джерело права. 8. Практичне значення доктрини в сучасному правознавстві. 9. Сучасні тенденції розвитку правової доктрини в Україні. 10. Вплив правової доктрини на судову практику. 11. Конституційна парадигма у правовій доктрині. 12. Структурні складові конституційної парадигми: нормативний, аксіологічний та інституційний виміри. 13. Функції конституційної парадигми у правовій системі держави. Конституційна доктрина як джерело права. 14. Роль рішень Конституційного Суду України у формуванні та розвитку конституційної доктрини. 15. Конституційна доктрина у романо-германській та англосаксонській правових традиціях: порівняльний аналіз. 16. Вплив практики Європейського суду з прав людини та стандартів Венеційської комісії на формування національної конституційної доктрини. 17. Нормативний вимір конституційної парадигми. 18. Євроінтеграційний вимір конституційної парадигми України: конституційна ідентичність та межі адаптації національного законодавства до права ЄС. 19. Конституційна парадигма в умовах воєнного стану: допустимі межі обмеження прав і свобод людини та стандарти ЄКПЛ. 20. Формування парадигми цивільного права в Україні. 21. Історичні та доктринальні передумови становлення парадигми цивільного права в Україні. 22. Парадигма цивільного права та рекодифікації цивільного законодавства в Україні. 23. Взаємодія приватного і публічного права в кризових умовах.

	24. Кримінально-правові вчення в правовій доктрині 25. Поняття доктрини кримінального права. 26. Завдання доктрини кримінального права. 27. Правова доктрина у земельному праві новітнього періоду 28. Право власності на землю Українського народу у правовій доктрині. 29. Конституційні імперативи у відносинах власності на землю. 30. Проблеми вдосконалення інституту права власності на землю в Україні. 31. Дослідження соціальної функції права власності на землю в доктрині земельного, аграрного та екологічного права. 32. Поняття соціальної функції права власності на землю. 33. Актуальні виклики та проблеми земельного права в умовах воєнного стану. 34. Доктринальні підходи в сфері ефективного захисту земельних прав. 35. Адаптація земельного законодавства України до правових цінностей ЄС. Вплив рекодифікації цивільного законодавства на земельні правовідносини. 36. Цифрова трансформація земельного законодавства України як напрям його модернізації. 37. Економічна домінанта в правовій доктрині. 38. Сучасні методологічні підходи до дослідження зв'язку економіки та права. 39. Вплив законодавства на економічні процеси у суспільстві. Переосмислення базових інститутів права крізь призму принципів верховенства права, добросовісності та справедливості та для найшвидшого досягнення економічного добробуту українського суспільства. 40. Співвідношення диспозитивного та імперативного регулювання в сучасному праві. 41. Важливість порівняльно-правового аспекту економіко-правового аналізу питань правової доктрини. 42. Економічна глобалізація та її вплив на вітчизняну правову доктрину. Вплив європейської континентальної традиції на розвиток економіки та права в Україні. 43. Доктринальні, нормативні та євроінтеграційні чинники, що зумовлюють необхідність оновлення вітчизняного законодавства. 44. Парадигма взаємозв'язку економіки та права в сучасних умовах розвитку української державності. 45. Доктринальні підходи до соціального забезпечення. 46. Право соціального забезпечення як механізм реагування на соціальні ризики. 47. Трансформація змісту соціальних гарантій в умовах суспільних змін. 48. Зміна структури соціальної вразливості внаслідок війни. 49. Підтримка ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, сімей

	загиблих учасників бойових дій та осіб з інвалідністю. 50. Роль територіальної громади та закладів соціальної сфери у відновленні життєвої спроможності особи. 51. Судовий захист соціальних прав. 52. Парадигма міжнародного права: сучасні загрози міжнародній безпеці та правопорядку 53. Гібридні загрози у сучасній міжнародній політиці. 54. Гібридна війна як новий вид міжнародних конфліктів. 55. Дктринальні підходи до політичного, стратегічного та правового вимірів гібридної війни. 56. Інформаційна війна як складова гібридної війни. 57. Невійськові інструменти гібридного конфлікту. 58. Російсько-українська війна та її геополітичні виміри. 59. Ключові безпекові міжнародні організації. 60. Криза ефективності ООН.

Політика та контроль

Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття	Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Перескладання лекції: виконання презентації по питаннях теми пропущеної лекції. Перескладання семінарського заняття: усне опитування по питаннях пропущеного семінару та проходження тестування.
Підсумковий контроль	**Питання для підготовки до підсумкового контролю** 1. Правова доктрина: поняття та зміст. 2. Парадигма у праві. 3. Історичні етапи формування правової доктрини 4. Парадигма правової доктрини у континентальній та англо-американській правових системах 5. Сучасні тенденції розвитку правової доктрини в Україні 6. Вплив практики ЄСПЛ та стандартів Венеційської комісії на національну конституційну парадигму. 7. Концепція конституційної ідентичності та євроінтеграційний вимір конституційної парадигми України. 8. Доктрина «войовничої демократії» та конституційна парадигма в умовах збройного конфлікту. 9. Поняття та структура конституційної парадигми 10. Конституційна доктрина як джерело формування парадигми. 11. Основні виміри конституційної парадигми. 12. Сучасні виклики та трансформація конституційної парадигми. 13. Методологічні імперативи дослідження цивільного права. 14. Формування парадигми цивільного права в Україні. 15. Парадигма цивільного права та рекодифікації цивільного законодавства в Україні. 16. Парадигма цивільного права в умовах гібридної війни. 17. Джерела доктрини кримінального права 18. Основні напрями розвитку кримінально-правової політики боротьби

	зі злочинністю 19. Основні інститути кримінального права: інститут кримінальних правопорушень, інститут кримінальної відповідальності, інститут покарання, інститут кримінально-протиправних об'єднань. 20. Право власності на землю Українського народу у правовій доктрині. 21. Соціальна функція права власності на землю як умова сталого розвитку. 22. Цифрова трансформація земельного законодавства України як напрям його модернізації. 23. Адаптації земельного законодавства України до правових цінностей ЄС. 24. Історична ретроспектива розвиткузв'язкуекономіки та права. 25. Порівняльно-правовий аспект економіко-правового аналізупитаньправовоїдоктрини. 26. Економічнаглобалізація та їївплив на вітчизнянуправову доктрину. 27. Правова доктрина в особливийперіод в Україні. 28. Доктринальні підходи до соціального забезпечення. 29. Трансформаціінарсья змісту соціальних гарантій в умовах суспільних змін. 30. Застосування цифрових інструментів у наданні соціального забезпечення. 31. Роль правозастосовної практики у формуванні змісту соціальних прав. 32. Гібридна війна як новий вид міжнародних конфліктів 33. Російсько -українська війна та її геополітичні виміри. Вплив на безпеку та стабільність у світі. 34. Ключові безпекові міжнародні організації. Криза ефективності ООН. Інституційна реакція НАТО.
Критерії оцінювання	Оцінювання здійснюється відповідно до Положенням про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0). Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

	 Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у формі усного екзамену. У випадку необхідності проведення екзамену онлайн, він проводиться у змішаному форматі шляхом поєднання усного опитування та тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу. До семестрового контролю допускаються здобувачі освіти, які до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичили за поточний контроль не менше 36 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю. За умови, якщо здобувач вищої освіти накопичив за поточний контроль 20-35 балів він допускається до складання іспиту у створеній деканом факультету комісії. Якщо здобувач вищої освіти до дати завершення теоретичного навчання у відповідному семестрі накопичив за поточний контроль менше 20 балів, йому у відомості виставляється підсумкова оцінка «F» і такий здобувач має право на повторне вивчення відповідної навчальної дисципліни.
Можливість визнання результатів неформальної освіти	Результати неформальної освіти здобувача (участь у вебінарах, курсах, круглих столах, інших заходах за тематикою пов'язаною із вивченням навчальної дисципліни) можуть бути визнані у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (https://cutt.ly/Ee8mmyUb). Результати неформальної освіти здобувача можуть бути визнані шляхом повного або часткового зарахування балів за самостійну роботу.
Політика академічної доброчесності	Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету (https://surl.li/eqbtoy) Кодекс академічної доброчесності Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/5rMH6Rjj). Положення про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/8rMH7UJZ)
Політика врегулювання конфліктів	Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (https://surl.li/xddcxm). Процедура звернення з апеляцією на результати підсумкового контролю передбачена п. 3.8.8 Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова (https://cutt.ly/FtC24tq0).
Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті. 3. На корпоративну електронну пошту decan_uf@univer.km.ua

РОЗРОБНИК завідувач кафедри трудового земельного та господарського права, доктор юридичних наук, професор **Іван КОСТЯШКІН**

СХВАЛЕНО рішення кафедри трудового земельного та господарського права від 16 червня 2026 року, протокол № 11.

Завідувач кафедри
трудового, земельного
та господарського права **Іван КОСТЯШКІН**

Погоджено
Гарант освітньої програми **Іван КОСТЯШКІН**

_____
Обліковий обсяг – 1,04 ум.др.арк.